

የምርት ገበያ የመጋዘን ወኪሎች የአሠራርና የቁጥጥር መመሪያ ቁጥር 543/2013ን እንደገና ለማሻሻል የወጣ መመሪያ ቁጥር 774/2013

Directive Issued to Revise the Operational and Control
Directive No. 543/2013 of Product Market Warehouse
Agents (Directive No. 774/2013)

የኢትዮጵያ ምርት ገበያ
Ethiopian Commodity Exchange

የምርት ገበያ የመጋዘን ወኪሎች የአሠራርና የቁጥጥር መመሪያ ቁጥር 543/2013ን እንደገና ለማሻሻል የወጣ መመሪያ ቁጥር 774/2013

የምርት ገበያ የመጋዘን ወኪሎች የአሠራርና የቁጥጥር መመሪያ ቁጥር 543/2013ን /እንደተሻሻለው/ እንደገና ማሻሻል አስፈላጊ ሆኖ በመገኘቱ፤

የኢትዮጵያ ምርት ገበያ ባለሥልጣን በአዋጅ ቁጥር 551/1999 /እንደተሻሻለው/ አንቀጽ 34 ንዑስ አንቀጽ 2 በተሰጠው ሥልጣን መሠረት ይህን መመሪያ አወጥቷል፡፡

1. አጭር ርዕስ

ይህ መመሪያ “የምርት ገበያ የመጋዘን ወኪሎች የአሠራርና የቁጥጥር መመሪያ /ማሻሻያ/ ቁጥር 774 /2013” ተብሎ ሊጠቀስ ይችላል፡፡

2. ማሻሻያ

የምርት ገበያ የመጋዘን ወኪሎች የአሠራርና የቁጥጥር መመሪያ ቁጥር 543/2013 /እንደተሻሻለው/ እንደገና እንደሚሰጠው ተሻሻሏል፡፡

1. የመመሪያው አንቀጽ 2 ንዑስ አንቀጽ (7) ተሰርዞ በሚከተለው አዲስ ንዑስ አንቀጽ (7) ተተክቷል፡፡

“(7) ‘ተገበያይ አባል’ ማለት በኢትዮጵያ ምርት ገበያ የሚጠየቀውን የመዝናኛ መሥሪያት በማዋጋት በባለሥልጣኑ ዕውቅና በማግኘት በአባልነት ተመዝግቦ ለራሱ ብቻ ምርት በመግዛት ወይም በመሸጥ ግብይት የሚፈፅም ሰው ሲሆን ለዚህ መመሪያ አፈፃፀም አባል ያልሆነ ቀጥታ ተገበያይንም ይጨምራል፡፡”

2. የመመሪያው አንቀጽ 6 ንዑስ አንቀጽ (3) ተሰርዞ በሚከተለው አዲስ ንዑስ አንቀጽ (3) ተተክቷል፡፡

“(3) በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) መሠረት በወካዩ የሚሰጥ ወክልና በጊዜ ገደብ ተወስኖ ካልተሰጠ ወይም በወካዩ የወክልና መሻሪያ ካልቀረበ ወይም ተወካዩ የወክልናው ኦሪጅናል ቅጅ በእጁ ላይ ከሌለ በስተቀር አንድ ጊዜ የተደረገው የተወካዩ ምዝገባ እንደጸና ይቆያል፡፡”

3. ከመመሪያው አንቀጽ 7 ንዑስ አንቀጽ (1) (ረ) ቀጥሎ የሚከተሉት ከ(ሰ) እስከ (ቸ) ተጨምረዋል፡፡ የቀድሞው አንቀጽ 7 ንዑስ አንቀጽ (1) (ሰ) (ኀ) ሆኖ ተሸጋሽሯል፡፡

‘(ሰ) የመጋዘን ወኪልነቱ ለሻጭ ከሆነ በምርት ገበያው ምርቱን ለማስረከብ አስፈላጊ የሆኑ ሰነዶች ተሟልተው ከምርቱ ጋር መቅረባቸውን የሚረጋገጥ እና የተጓደሉ ሰነዶች እንዲሟሉ የማድረግ፤

(ሸ) ናሚያ በሚጠራበት ጊዜ የሚከፈል የሚፈፀም እና ለተፈፀመው ከፍተኛ ለወካዩ ደረሰኝ የማቅረብ፤

(ቀ) ምርት የጫ ተሸከርካሪ ምዝና በሚካሄድበት ጊዜ ጭቱን የማስመዝን፤”

8. የመመሪያው አንቀጽ 11 ርዕስ እና የመጀመሪያው አረፍተ ነገር እንደሚከተለው ተሻሽሏል፡፡

“11. የመጋዘን ተግባራትን በራሳቸው ስለሚከናወኑ አቅራቢዎች እና ገዥዎች

የመጋዘን ተግባራትን በራሱ የሚከናወን አቅራቢ ወይም ገዥ በዚህ መመሪያ ውስጥ የተመለከቱትን ሌሎች ድንጋጌዎች ማክበር ያለበት መሆኑ እንደተጠበቀ ሆኖ በአንቀጽ 7 የተመለከቱትን ተግባራት ሲያከናውን፡-”

9. የመመሪያው አንቀጽ 17 ተሰርዞ በሚከተለው አዲስ አንቀጽ 17 ተተክቷል፡፡

“17. የመጋዘን ወኪሎች የሥነ ምግባርና ቁጥጥር ኮሚቴ ስለሚቋቋም

(1) በመጋዘን ወኪሎች ላይ የሚቀርበውን የዲሲፕሊን ክስ መርምሮ ወሳኔ የሚሰጥ አምስት አባላት የሚኖሩት የመጋዘን ወኪሎች የሥነ ምግባርና የቁጥጥር ኮሚቴ በእያንዳንዱ የምርት ገበያ የምርት ማከማቻ መጋዘን ይቋቋማል፡፡

(2) ኮሚቴውም የሚከተሉት አባላት ይኖሩታል፡፡

(ሀ) የምርት ማከማቻ መጋዘኑ ኃላፊሰብሳቢ

(ለ) የመጋዘኑ የአስተዳደር ሠራተኛ ወይም የአስተዳደር ሠራተኛ በሌለበት መጋዘን የምርት ማከማቻ መጋዘኑ ኃላፊ የሚመድበው ሠራተኛ ...ም/ሰብሳቢ

(ሐ) በምርት ማከማቻ መጋዘኑ በሻጭ/በአስረካቢ ወገን የሚሥሩ የመጋዘን ወኪሎች ተወካይአባል

(መ) በምርት ማከማቻ መጋዘኑ በገዢ/በተረካቢ ወገን የሚሥሩ የመጋዘን ወኪሎች ተወካይ..... አባል

(ሠ) በምርት ማከማቻ መጋዘኑ ኃላፊ የሚመድብ ሠራተኛ..... አባልና ፀሐፊ፡፡

(3) የኮሚቴው ሰብሳቢ በሰብሳቢው ወይም እርሱ በሚይገኝበት ጊዜ በምክትል ሰብሳቢው ሊጠራና ሊሰበሰብ ይችላል፡፡

(4) በእያንዳንዱ የዲሲፕሊን ክስ የመጀመሪያ ሰብሳቢ ሰብሳቢውን ወይም እርሱ በሚይገኝበት ጊዜ ም/ሰብሳቢውን እና በሻጭ/በአስረካቢ ወገን የተመረጠውን የመጋዘን ወኪሎች ተወካይ ወይም በገዢ/በተረካቢ ወገን የተመረጠውን የመጋዘን ወኪሎች ተወካይ ጨምሮ ሦስት የኮሚቴው አባላት ከተገኙ ምልዐተ ጉባዔ ይሆናል፡፡ ሆኖም በመጀመሪያው ሰብሳቢ ምልዐተ ጉባዔው ካልተሟላ በቀጣዮቹ ሰብሳቢዎች ሰብሳቢውን ወይም እርሱ በሚይገኝበት ጊዜ ም/ሰብሳቢውን ጨምሮ ሦስት የኮሚቴው አባላት ከተገኙ ምልዐተ ጉባዔ ይሆናል፡፡

5) ኮሚቴው ወሳኔ የሚሰጠው በድምፅ ብልጫ ሲሆን ድምፅ እኩል ለእኩል በተከፈለ ጊዜ ግን

በሰብሳቢው ወይም ሰብሳቢው በሌለ ጊዜ በምክትል ሰብሳቢው ድጋፍ ያገኘው ሃሳብ ተቀባይነት ይኖረዋል፡፡

(6) የሻጭ/የአስረካቢ ወገን የመጋዘን ወኪሎች ተወካይ በመጋዘኑ በሚሥሩ የሻጭ/የአስረካቢ ወገን ወኪሎች ጠቅላላ ሰብሳቢ በቀጥታ ይመረጣል፡፡ እንዲሁም የገዢ/የተረካቢ ወገን የመጋዘን ወኪሎች ተወካይ በመጋዘኑ በሚሥሩ የገዢ/የተረካቢ ወገን ወኪሎች ጠቅላላ ሰብሳቢ በቀጥታ ይመረጣል፡፡

(7) የኮሚቴው አባል የዲሲፕሊን ክስ ከቀረበበት የመጋዘን ወኪል ጋር የወክልና፣ የንግድ ግንኙነት፣ ፀብ፣ የሥጋ ወይም የጋብቻ ዝምድና ያለው እንደሆነ በራሱ ወይም በሌሎች ሰዎች ጥያቄ ሲቀርብ ጉዳዩን ማቅረብ የለበትም፡፡ እንዲሁም የኮሚቴው አባል የዲሲፕሊን ክስ ሲቀርብበት ወይም በማፍቸውም ምክንያት ሥራውን ሲለቅ አባሉን የወከለው አካል በምትኩ ሌላ ተወካይ መቀየር አለበት፡፡

(8) በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (2) (ሐ) እና (መ) የተመለከቱት ተወካዮች የአገልግሎት ዘመን ሁለት ዓመት ነው፡፡ ሆኖም ለቀጣይ የአገልግሎት ዘመን በድጋሚ ሊመረጡ ይችላሉ፡፡ ”

10. የመመሪያው አንቀጽ 22 ንዑስ አንቀጽ (1) እና (2) ተሰርዞ በሚከተሉት አዲስ ንዑስ አንቀጽ (1)

እና (2) ተተክተዋል፡፡

“(1) ኮሚቴው በሰጠው ወሳኔ ቅሬታ ያለው ማንኛውም ሰው ወሳኔው በተሰጠው በ30 ቀናት ውስጥ ከፈለገ በምርት ገበያው በአካል በመገኘት ወይም በምርት ማከማቻ መጋዘኑ ኃላፊ በኩል የተለያዩ የመገናኛ ዘዴዎችን በመጠቀም ይግባኙን ለምርት ገበያው የግብይት አፈጻጸም ኮሚቴ ማቅረብ ይችላል፡፡

(2) የምርት ገበያው የግብይት አፈጻጸም ኮሚቴ በመጋዘን ወኪሎች የሥነ ምግባርና የቁጥጥር ኮሚቴ የተሰጠውን ወሳኔ መርምሮ ሊያጸናው፣ ሊያሻሽለው ወይም ሊሸረው ይችላል፡፡ የግብይት አፈጻጸም ኮሚቴው ቅሬታውን ሲመረምር እንደነገሩ ሁኔታ ተከራካሪ ወገኖችን በአካል በማስቀረብ ወይም የተለያዩ የመገናኛ ዘዴዎችን በመጠቀም ማስጋገር ይችላል፡፡ የሚሰጠውን ወሳኔም በምርት ማከማቻ መጋዘኑ ኃላፊ በኩል በጽሁፍ ያሳውቃል፡፡”

11. ከመመሪያው አንቀጽ 26 ቀጥሎ የሚከተለው አዲስ አንቀጽ 27 ተጨምሯል፡፡ የቀድሞዎቹ አንቀጽ 27፣ 28 እና 29 እንደቅደም ተከተላቸው አንቀጽ 28፣ 29 እና 30 ሆነው ተሸጋሽገዋል፡፡

“27. ሪፖርት ስለማቅረብ

አያንዳንዱ የባለሥልጣኑ የሚከተላቸው ፅህፈት ቤት በሚከታተላቸው የምርት ማከማቻ መጋዘኖች የሚሥሩ የመጋዘን ወኪሎችን በተመለከተ ከዚህ በታች የተመለከቱትን ዝርዝር ጉዳዮች የያዘ ሪፖርት በማጠናቀቅ በበጀት ዓመቱ የመጀመሪያ ሩብ ዓመት፣ የመጀመሪያ ግማሽ ዓመት፣ የዘጠኝ ወርና ዓመታዊ ሪፖርት ለባለሥልጣኑ ዋና መስሪያ ቤት ማቅረብ አለበት፡-

- (1) የመጋዘን ወኪሎችን ብዛት እና የወከሏቸውን ወካዮች ብዛት፤
- (2) በሻጭ/በአስረካቢ ወገን ተወክለው የሚሥሩ የመጋዘን ወኪሎችን ብዛት እና የወከሏቸውን ወካዮች ብዛት፤
- (3) በገዢ/በተረካቢ ወገን ተወክለው የሚሥሩ የመጋዘን ወኪሎችን ብዛት እና የወከሏቸውን ወካዮች ብዛት፤
- (4) በመድረክ/በግብይት ወኪልነት ላይ የመጋዘን ወኪልነትን ደርበው የሚሥሩ የመጋዘን ወኪሎችን ብዛት እና የወከሏቸውን ወካዮች ብዛት፤
- (5) የቤተሰብ የመጋዘን ወኪሎችን ብዛት እና የወከሏቸውን ወካዮች ብዛት፤
- (6) ከዚህ በላይ ከንዑስ አንቀጽ (2) እስከ ንዑስ አንቀጽ (5) የተመለከቱት ተወካዮች በየምድባቸው ያስተናገዱትን የጭነት ተሽከርካሪዎች ብዛት፤
- (7) በአንድ ተወካይ የተሰተናገደውን ዝቅተኛና ከፍተኛ የወካዮች ብዛት፤
- (8) በአንድ ተወካይ የተሰተናገደውን ዝቅተኛና ከፍተኛ የጭነት ተሽከርካሪዎች ብዛት፤
- (9) የመጋዘን ወኪሎችን በተመለከተ የቀረቡ ቅሬታዎችን ብዛት፤
- (10) የዲሲፕሊን ክስ የቀረበባቸውን የመጋዘን ወኪሎች ብዛት፤
- (11) ከቀረበባቸው የዲሲፕሊን ክስ በነፃ የተሰናበቱትን የመጋዘን ወኪሎች ብዛት፤
- (12) በቀረበባቸው የዲሲፕሊን ክስ ጥፋተኛ ሆነው የተቀጠሉትን የመጋዘን ወኪሎች ብዛት፤
- (13) በቀረበባቸው የዲሲፕሊን ክስ ጥፋተኛ ሆነው በወክልናቸው እንዳይሠሩ የተወሰነባቸውን የመጋዘን ወኪሎች ብዛት፤
- (14) በቀረበባቸው የዲሲፕሊን ክስ ጥፋተኛ ሆነው የተቀጡ የመጋዘን ወኪሎች የፈፀሟቸውን የሕግ ጥሰቶች ዝርዝር፤
- (15) የሚከተላቸው ፅህፈት ቤቱ የሚቆርባቸው ተጨማሪ አስተያየቶች (ካሉ)፡፡”

12. አንቀጽ 28 ሆኖ በተሸጋሽገው የመመሪያው አንቀጽ ከንዑስ አንቀጽ (2) ቀጥሎ የሚከተሉት አዲስ ንዑስ አንቀጽ (3) እና (4) ተጨምረዋል፡፡

“(3) በሻጭ/በአስረካቢ እና በገዥ/በተረካቢ ወገን በኩል ተወክሎ በመሥራት ላይ የሚገኝ የመጋዘን ወኪልነትን ደርቦ የሚሠራ የምርት ገበያ አባል የመድረክ/የግብይት ወኪል፣ አባል ያልሆነ ቀጥታ ተገቢያይ ወኪል፣ የቤተሰብ ወኪል ወይም ሌላ ማንኛውም የመጋዘን ወኪል ይህ መመሪያ ከፀናበት ቀን ጀምሮ በሥራ ወራት ጊዜ ውስጥ ለወካዮቹ አስቀድሞ በማዘዝ ወኪልናውን በሻጭ/በአስረካቢ ወይም በገዥ/በተረካቢ ወገን በኩል ብቻ አድርጎ ማስተካከል አለበት፡፡ ይህ መመሪያ ከፀናበት ቀን ጀምሮ ከሥራ ወራት በኋላ ማንኛውም የመጋዘን ወኪል በሻጭ/በአስረካቢ እና በገዥ/በተረካቢ ወገን በኩል ሆኖ መሥራት አይችልም፡፡

(4) የመጋዘን ወኪልነትን ደርቦ የሚሰራ የምርት ገበያው አባል የመድረክ/የግብይት ወኪል፣ አባል ያልሆነ ቀጥታ ተገቢያይ ወኪል እና የቤተሰብ ወኪል ይህ መመሪያ ከፀናበት ቀን ጀምሮ በሥራ ወራት ጊዜ ውስጥ በመመሪያው አንቀጽ 4 መሠረት የመመዝገብና መዘገብ የመጽዝ ግዴታዎችን በማሟላት መሥራት አለበት፡፡ ይህ መመሪያ ከፀናበት ቀን ጀምሮ ከሥራ ወራት በኋላ የመመዝገብና መዘገብ የመጽዝ ግዴታዎችን ያላሟላ ማንኛውም የመጋዘን ወኪልነትን ደርቦ የሚሰራ የምርት ገበያው አባል የመድረክ/የግብይት ወኪል፣ አባል ያልሆነ ቀጥታ ተገቢያይ ወኪል እና የቤተሰብ ወኪል በወኪልናው መሥራት አይችልም፡፡”

3. መመሪያው የሚከናወንበት ጊዜ

ይህ መመሪያ በኢትዮጵያ ምርት ገበያ ባለስልጣን ቦርድ ከፀደቀበት ከዛሬ ጥቅምት 6 ቀን 2013 ዓ.ም ጀምሮ የፀና ይሆናል፡፡

የኢትዮጵያ ምርት ገበያ ባለስልጣን ቦርድ

ጥቅምት 6 ቀን 2013 ዓ.ም

አዲስ አበባ